

TACTICA EFECTUĂRII CERCETĂRII LOCULUI FAPTEI ÎN CAZUL INFRAȚIUNILOR DE DARE DE MITĂ ȘI LUARE DE MITĂ

S. DORAȘ,
doctor în drept, conferențiar universitar
M. LUPU,
doctorand

SUMMARY

This article examines the crime scene of a location where the illegal act of taking bribery or giving bribery took place, and comprises the area from which most of the physical evidence is retrieved by trained law enforcement personnel and crime scene investigators. All locations where in there is the potential for the recovery of evidence of the corruption facts must be handled in the same manner. They must be protected from interference of any kind so as to preserve any trace evidence. It is usually achieved by taping a wide area around the crime was committed to prevent access by any person other than the investigators. The conditions at the crime scene must be carefully recorded in great detail, as well as conserved. Only when recording has taken place can items be removed for laboratory analysis.

Investigarea criminalistică a locului faptei în cazul infracțiunilor de corupție corespunde cerințelor generale privind funcțiile, condițiile, caracteristicile și regulile generale ale desfășurării și materializării rezultatelor oricărei cercetări a locului faptei.

Vom încerca să evidențiem câteva aspecte procesuale și practice specifice, precum și unele reguli speciale în cazul investigării criminalistice a locului săvârșirii unor fapte de corupție, așa cum au rezultat acestea din activitățile de urmărire penală.

Investigarea locului faptei în cazul infracțiunilor de corupție poate avea loc cu prilejul constatării infracțiunii flagrante, activitate plasată de regulă în debutul cercetărilor sau într-un alt moment al urmăririi penale.

Principala activitate efectuată de organele de urmărire penală în cursul unei asemenea proceduri constă în investigarea locului faptei. Într-o asemenea situație, rezultatele cercetării sînt materializate în procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante care ca mijloc de probă scris, capătă o valoare probatorie deosebită.

O caracteristică importantă a infracțiunilor de corupție constă în caracterul ocult al săvârșirii acestora, determinat de interesul comun al funcționarului public corupt, dar și al persoanei care îl corupe, ca

faptele acestora să nu ajungă la cunoștința organelor judiciare.

Datorită însăși naturii lor, modului și împrejurărilor în care sînt săvârșite, infracțiunile de corupție sînt dificil de probat întrucît acestea sînt comise departe de ochii publicului, fără a lăsa prea multe urme materiale și fără a fi întocmite sau utilizate înscrisuri. În acest sens, față de caracterul limitat al folosirii unor mijloace de probă clasice, cum ar fi declarațiile martorilor, înscrisurile sau mijloacele materiale de probă, deseori centrul de greutate al probațiunii se mută asupra cercetării la fața locului, procedeu probatoriu care utilizează, prin excelență, mijloace și metode științifice, în primul rînd criminalistice, avînd un grad ridicat de exactitate și obiectivitate.

O altă trăsătură distinctivă a investigării locului faptei, în ase-

menea cazuri, constă în faptul că obiectivul principal îl constituie stabilirea faptelor, pornind de la persoanele vizate, care sînt în cvasitotalitatea situațiilor cunoscute echipei de cercetare și nu invers, ca la infracțiunile de omor, spre exemplu, unde de multe ori, scopul constă în stabilirea exactă a faptelor în vederea identificării în acest mod, a autorilor infracțiunii.

Ca activități premergătoare efectuării cercetării locului unei fapte de corupție sînt necesare stabilirea locului, scopului și oportunității efectuării acesteia, precum și dacă aceasta va fi inclusă într-un complex de activități procedural penale.

În funcție de cele stabilite și de activitățile concrete care urmează a fi efectuate, procurorul va stabili componența echipei de cercetare. Membrii acesteia sînt procurori, ofițeri de poliție judiciară și specialiști în diverse domenii, în funcție de caracteristicile locului faptei și de specificul săvârșirii acesteia. Astfel, dacă la locul faptei se află sisteme și echipamente I.T., prezența unui specialist informatician este absolut necesară.

O precizare importantă este ace-

ea că totdeauna șeful echipei este procurorul, care, în temeiul autorității și prerogativelor conferite de lege, trebuie să își asume responsabilitatea întregii activități și să o coordoneze efectiv.

În plus, conducerea echipei tehnice trebuie să fie în toate cazurile unipersonală, aceasta asigurând coerența deciziilor, precum și cunoașterea de către șeful echipei a tuturor datelor și informațiilor legate de desfășurarea cercetării locului faptei.

Experiența a demonstrat faptul că un component de bază al echipei este specialistul criminalist, ale cărui cunoștințe specializate și-au dovedit eficacitatea în cursul cercetărilor efectuate la locul comiterii unor infracțiuni de corupție.

După constituirea echipei, următorul pas îl constituie obținerea a cât mai multe informații cu privire la persoana, locul și condițiile în care se va efectua cercetarea. Datele și informațiile preexistente cercetării pot fi utilizate în vederea stabilirii metodelor de cercetare, a operațiunilor urgente, a succesiunii activităților, a zonelor și obiectivelor de interes. Sursele de informație pot consta în bazele de date gestionate de diversele autorități publice, cele puse la dispoziție de serviciile și structurile specializate în culegerea și prelucrarea informațiilor sau chiar în studii premergătoare ale zonei în care se află locul faptei.

Având în vedere modalitățile specializate de acțiune ale grupurilor criminale care comit acte de corupție organizată, pentru contracararea acțiunilor acestora este necesară desfășurarea activității de strângere a informațiilor în paralel cu efectuarea cercetării propriuzise, astfel încât, prin intermediul cercetării locului faptei, datele obținute să poată fi verificate și valorificate în mod imediat.

Spre exemplu, prin interceptarea în timp real a comunicațiilor și transmiterea datelor obținute către echipa de cercetare au fost dejuocate, în mai multe rânduri, planurile ca, sub pretextul rezolvării unor probleme urgente de serviciu sau al cumpărării de medicamente pentru un membru al familiei, unele dintre persoanele cercetate să părăsească pentru o perioadă locul faptei, fie pentru a-i alerta pe ceilalți participanți la săvârșirea faptei, fie pentru a ascunde obiectele care purtau urmele infracțiunii.

Acțiunea echipei de cercetare a locului faptei trebuie să fie rapidă și precisă, de aceea este necesară cunoașterea exactă a adresei locuinței sau instituției vizate, a poziționării sale geografice, precum și a căilor și posibilităților de acces.

Datorită caracterului organizat pe care fenomenul corupției l-a căpătat în perioada recentă, au devenit tot mai frecvente acțiunile complexe ale organelor de urmărire penală constând în efectuarea simultană și conjugată a unor acte de procedură penală în mai multe locuri unde s-au comis acte de corupție.

Aceste locuri sînt uneori la mari distanțe unele de celelalte, iar simultaneitatea acțiunilor este necesară pentru evitarea dispariției urmelor infracțiunilor, ca rezultat al comunicării dintre membrii grupului infracțional.

Acestei tendințe i-a fost opusă de către organele de urmărire penală, constituirea unor echipe de cercetare pluridisciplinare, având o componență fixă și, care prin experiența comună dobândită ajung să aibă un mod de acțiune omogen și extrem de eficient.

După constituirea echipei de cercetare este necesară selecția și disponibilizarea resurselor materiale necesare acesteia, insistându-se asupra mijloacelor de transport,

pentru deplasarea operativă a membrilor echipei, și asupra mijloacelor de comunicație, foarte importante pentru coordonarea în timp real a acțiunilor.

O semnificație practică deosebită au unele mijloace materiale adiacente, a căror omisiune poate duce la dificultăți practice greu de înlăturat. Ne referim la sigilii, etichete, ambalaje (saci și pungi din polietilenă, cutii din carton, plicuri, recipiente PET sau din sticlă), precum și la accesorii cum ar fi sfoara, ceara, plastilina, substanțele adezive, care nu trebuie să lipsească niciodată din trusa criminalistică.

Cît privește **asigurarea tehnică** a echipelor de investigare a infracțiunilor de corupție, elementul de bază îl constituie, ca și la alte categorii de infracțiuni, trusa criminalistică. În activitățile curente ale Direcției Naționale Anticorupție se utilizează o trusă criminalistică specializată, care dispune de un instrumentar divers, împărțit în compartimente de utilizare generală și compartimente specializate.

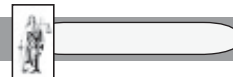
Compartimentele de utilizare generală sînt următoarele:

a) compartimentul traseologic – destinat pentru descoperirea, fixarea și ridicarea urmelor papilare și pentru ridicarea urmelor plantare, de încălțăminte și ale mijloacelor de transport – flacoane cu pulberi diverse, folii adezive, tușieră, rulou, placă pentru amprentare, bandă metalică, pungi cu ipsos, lingură;

b) compartimentul pentru executarea măsurătorilor și marcarea zonei cercetate – bandă metrică, centimetru de croitorie, riglă, ruletă, plăcuțe cu numere de marcare;

c) compartimentul de instrumente ajutoare:

- instrumente tăietoare – diamant pentru tăiat geamuri, foarfece, bisturiu;

- scule și dispozitive – clește patent, pensetă anatomică, șurubelniță multifuncțională, lupă cu mâner;

- instrumente electrice – lampă electrică, lanternă, cabluri, prelungitoare electrice;

- materiale consumabile – mănuși chirurgicale, plastilină, saci din polietilenă, plicuri de hîrtie, sfoară, savonieră, prosop, eprubete, bandă adezivă.

Trusa este utilată și cu compartimente specializate destinate a fi folosite în special în investigarea infracțiunilor de corupție:

a) Compartimentul pentru marcarea unor obiecte – creioane fluorescente de marcat, flacoane cu prafuri fluorescente de diverse culori și pensule de diverse tipuri (cu păr de veveriță sau de cămilă, cu puf de struț, din fibră de sticlă și magnetice).

b) Compartimentul pentru evidentierea obiectelor marcate – diverse lămpi cu lumină ultravioletă, inclusiv portabile, cu alimentare la rețeaua electrică, acumulatorul auto, acumulatorul propriu și baterii electrice.

Pentru asigurarea, în spațiul limitat al trusei criminalistice, a unui număr cât mai mare de mijloace criminalistice apte de a fi folosite în activitatea practică, metoda folosită a constat în includerea unor obiecte cu utilizare multiplă, precum și în asigurarea compatibilității și interschimbabilității componentelor.

Pentru fixarea rezultatelor cercetării locului faptei este necesară folosirea tehnicii fotografice, audio și video. Datorită progresului tehnic, în prezent, sînt utilizate aparate fotografice digitale iar procesarea imaginilor se efectuează cu ajutorul calculatorului electronic. Această tehnologie prezintă avantajul obținerii unor fotografii de calitate, care pot fi prelucrate într-un mod facil și într-un timp foarte scurt.

Înainte de începerea deplasării la locul efectuării cercetării, se impune și *stabilirea exactă a modalităților de acces în locul respectiv*, indiferent dacă acesta constă într-o locuință, instituție sau local public. În situația cînd accesul imediat nu este posibil, este necesară asigurarea și supravegherea perimetrului, inclusiv prin instituirea de posturi de supraveghere sau pază ori prin sigilarea incintelor. Un element al succesului îl constituie caracterul inopinat al acțiunii, care exclude posibilitatea ca făptuitorii să ștergă urmele infracțiunii sau să schimbe starea și poziția mijloacelor de probă. Pentru obținerea elementului surpriză pot fi efectuate activități adiacente cum ar fi: pătrunderea legendată până la locul faptei, blocarea căilor de acces și ocuparea de către membrii echipei a pozițiilor cheie din zona de interes. În practică, în momentul accesului la locul faptei, sarcinile componentelor echipei sînt strict distribuite, în sensul că unii dintre aceștia merg la locul propriu-zis al cercetării, în timp ce alții au ca obiective declinarea calității și scopului venirii, identificarea unor martori asistenți sau asigurarea perimetrului.

După sosirea la locul faptei, legitimarea și prezentarea în mod neechivoc a calității și scopului venirii, prima sarcină a echipei constă în identificarea și supravegherea persoanelor care fac obiectul activității de cercetare – presupușii autori ai infracțiunii de corupție și complicitii acestora – precum și în identificarea și legitimarea eventualilor martori aflați în zonă.

Pentru respectarea cerințelor procedurale este necesar ca toate activitățile de la locul faptei să se desfășoare în prezența martorilor asistenți.

În activitatea curentă au existat deseori probleme legate de refuzul

de cooperare al persoanelor sollicitate pentru a asista în calitate de martor asistent, precum și de atitudinea necooperantă a colegilor celor vizați sau chiar a conducerii instituției unde se desfășoară cercetarea.

Asemenea atitudini pot fi evitate prin expunerea obiectivă și impersonală a obiectului investigației, precum și prin explicarea statutului martorului asistent astfel încît persoanele sollicitate să înțeleagă semnificația și importanța acțiunilor la care vor asista precum și faptul că aceasta reprezintă o formă de implicare și control civic al activității organelor judiciare.

O altă dificultate constă în aceea că, în anumite situații, cercetarea locului faptei poate dura timp îndelungat și constă în mare parte în proceduri de rutină, astfel încît, treptat, are loc o scădere a atenției și interesului martorilor asistenți pentru activitățile la care asistă. De aceea, se impune ca martorilor asistenți să li se inoculeze ideea că au căpătat o poziție oficială care implică anumite responsabilități, că au obligația de a asista în mod direct și dreptul de a-și folosi, în limitele legii, inițiativa, la toate actele care se efectuează în cadrul cercetării.

Considerăm utilă practica unor organe de cercetare penală, în special ale poliției, de a audia, în calitate de martori, persoanele care au participat la cercetarea locului faptei ca martori asistenți, chiar dacă rezultatele cercetării sînt fixate printr-un proces-verbal, care este semnat inclusiv de către martorii asistenți, deoarece au existat cazuri în care persoanele care au participat la diferite activități procedurale în menționata calitate, fiind audiați în instanță, la cererea apărătorilor inculpaților, au dat declarații care prezentau situația de la momentul efectuării activității, în mod diferit

de cea constatată în actele procedurale întocmite cu acea ocazie, chiar dacă acestea erau semnate și de către ei.

În vederea evitării unor astfel de situații și pentru creșterea gradului de responsabilizare a persoanelor care au participat în calitate de martori asistenți la diferite activități procedurale, apreciem ca fiind extrem de utilă ascultarea în calitate de martori și consemnarea declarațiilor acestora pe formulare tipizate, a persoanelor care au fost prezente în calitate de martori asistenți la respectivele activități, o eventuală prezentare distorsionată a realității de către aceștia putând să antreneze pentru ei răspunderea penală.

O astfel de procedură nu este interzisă de nicio dispoziție legală iar în activitatea practică s-a dovedit de o reală utilitate, chiar dacă unii teoreticieni neimplicați în activitatea practică de constatare și cercetare a infracțiunilor și cu atât mai puțin a celor de corupție, au formulat rețineri sau critici, bazate strict pe aprecieri subiective, referitor la audierea în calitate de martori a persoanelor care au fost prezente în calitate de martori asistenți la diferite activități procedurale.

Pentru garantarea dreptului la apărare, încă din momentele inițiale ale cercetării, în special în cazul infracțiunilor flagrante de corupție, procurorul trebuie să aducă la cunoștința persoanelor vizate faptul că au dreptul să fie asistate de avocatul pe care îl vor alege și să le dea posibilitatea de a apela la serviciile acestuia, prin intermediul mijloacelor de comunicare sau în alt mod.

De regulă, activitățile propriuzise de investigare a locului faptei se pot desfășura în prezența avocatului, atunci când persoana surprinsă în flagrant solicită aceasta, dar există și unele măsuri cu caracter de urgență care pot fi dispuse ante-

rior sosirii acestuia. Exemplificativ, acestea pot consta în izolarea locului faptei și a perimetrului acestuia, instituirea interdicției ca anumite persoane să părăsească locul faptei sau să comunice între ele, identificarea și reținerea la locul faptei a participanților la săvârșirea faptei și a altor persoane care pot furniza date referitoare la comiterea faptei, protejarea obiectelor și conservarea urmelor existente la locul faptei.

În toate cazurile, în debutul procesului-verbal de consemnare a rezultatelor cercetării locului faptei, va fi făcută mențiunea că persoanei cercetate i-a fost adus la cunoștință obiectul activității și i-a fost pus în vedere faptul că are dreptul să fie asistată de un avocat, cu descrierea demersurilor efectuate pentru asigurarea prezenței acestuia.

În situația, când, din diverse motive, avocatul se prezintă pe parcursul cercetării, ora prezentării precum și faptul că din momentul respectiv va participa la toate acțiunile desfășurate vor fi de asemenea, consemnate ca atare în cuprinsul procesului-verbal. Totodată, în mod verbal și prin citirea integrală a conținutului procesului-verbal, avocatului îi vor fi aduse la cunoștință activitățile efectuate și rezultatele obținute anterior venirii acestuia.

Atunci când una dintre părți nu cunoaște limba română este necesară folosirea, pe tot parcursul cercetării, a unui interpret autorizat, iar la finele acesteia, actele întocmite vor fi citite și traduse în limba respectivă. Datorită dificultăților practice legate de găsirea unui interpret autorizat și deplasarea acestuia la locul faptei se impune fie desemnarea acestuia de către persoana în cauză, fie dispunerea anterior începerii cercetării locului faptei, a măsurilor necesare pentru asigurarea prezenței acestuia.

În situația în care efectuarea

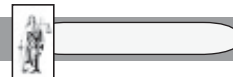
cercetării locului faptei presupune accesul la informații clasificate, această împrejurare trebuie avută în vedere atât la compunerea echipei de cercetare cât și la selectarea martorilor asistenți.

Respectarea cadrului legislativ privind informațiile clasificate, imposibilitatea asigurării protecției imediate a martorilor asistenți, amplasarea locului faptei într-o zonă izolată sau greu accesibilă constituie tot atâtea împrejurări în care, în mod justificat și cu respectarea proporționalității, procurorul poate lua decizia de a se renunța la găsirea sau prezența unor martori asistenți. Această decizie trebuie, însă, totdeauna menționată și temeinic motivată în cuprinsul procesului-verbal întocmit cu prilejul cercetării locului faptei.

Deseori, în activitatea curentă, cercetarea locului faptei implică și efectuarea unor alte acte procedural penale, cum ar fi perchezițiile corporale sau domiciliare, ridicarea de obiecte sau înscrisuri, reconstituiri și altele, situație în care trebuie respectate și regulile tactice și procesual penale specifice acestora.

În cazurile prevăzute de lege, prezența continuă la locul cercetării a reprezentantului unității este obligatorie, iar la sfârșitul activității, acestuia îi va fi înmănat un exemplar al procesului-verbal întocmit cu acea ocazie. Deseori, prin autoritatea și cunoștințele sale despre locul faptei, reprezentantul unității a furnizat date esențiale pentru buna finalizare a actelor de cercetare a locului faptei.

Așadar, procurorul care conduce cercetarea locului faptei constituie „capul limpede” al echipei, persoana care are o viziune de ansamblu asupra întregii acțiuni, reprezintă echipa în raporturile cu terții și asigură comunicarea cu aceștia, precum și coordonarea cu alte echipe

care desfășoară activități similare în locuri diferite.

Delimitarea locului faptei este una pur convențională, aria cercetărilor putând fi extinsă treptat în funcție de rezultatele obținute anterior. Astfel, este posibil ca pretinderea să se consume într-un loc, iar primirea banilor sau altor foloase în alt loc, ori ca banii să fie primiți sau chiar preținși prin intermediul unuia sau mai multor intermediari, complici la săvârșirea infracțiunilor.

De asemenea, vor fi căutate înscrisuri, valori și alte mijloace de probă din care ar putea să rezulte aspecte conexe faptelor propriuzise, dar care contribuie la soluționarea cauzei penale: atribuțiile de serviciu ale făptuitorului, raporturile cu denunțatorul, bunurile sau valorile susceptibile să facă obiectul măsurilor asiguratorii, sumele de bani sau alte foloase care ar putea proveni din săvârșirea altor fapte de corupție (bunuri care depășesc nevoile reale de consum sau de folosință, multitudinea bunurilor de același gen și cu aceleași caracteristici etc.).

O categorie aparte de urme care în procedura constatării infracțiunilor flagrante de corupție are o relevanță deosebită o constituie urmele de substanțe fluorescente. De altfel, într-o asemenea situație, investigarea locului faptei este intim legată de activitățile premergătoare și simultane constatării infracțiunilor flagrante.

Urmele de substanțe fluorescente vor fi evidențiate cu ajutorul lămpii cu radiații U.V. după care vor fi fotografiate și filmate cu etalon și descrise sub aspectul naturii, dimensiunii, valorii, formei și poziționării.

Este necesară și descrierea obiectului care le poartă și care poate fi eventual ridicat pentru a fi fotografiat în condiții de laborator.

În unele situații asemenea observații exacte au avut un impact deosebit asupra cursului anchetei, coroborându-se cu celelalte mijloace de probă. Spre exemplu, pe biroul (masa de lucru) al unui funcționar public a fost pusă în evidență o urmă de stratificare, care prezenta fluorescență și care provenea de la substanța fluorescentă cu care anterior fusese tratată suma de bani primită drept mită.

Urma avea formă alungită și rectilinie, iar după măsurarea acesteia s-a dovedit că avea exact lungimea bancnotelor care făcuseră obiectul mitei și pe care funcționarul respectiv le așezase, după primire, pe biroul său.

Urmele și micourmele de fluorescență pot furniza detalii interesante, prin poziționarea acestora, atât cât privește locul unde au fost puse bancnotele tratate chimic, cât și despre itinerarul parcurs ori obiectele atinse de către persoanele care au intrat în contact cu suma de bani. Un alt aspect important este acela că substanțele fluorescente folosite sînt formate din particule cu dimensiuni și densitate reduse, astfel că au tendința de a se acumula pe muchiile și adânciturile obiectelor iar în anumite condiții pot fi purtate la distanță de către curenții de aer.

De aceea, descoperirea într-un anumit loc a doar cîteva particule de substanță fluorescentă, trebuie privită cu rezervă și numai în ansamblul elementelor rezultate din cercetarea locului faptei. Un exemplu tipic pentru adaptarea investigații la condițiile de mediu îl constituie cazul cercetării obiectelor dintr-o incintă unde nu exista posibilitatea creării, în mod artificial, a condițiilor de obscuritate necesare, situație în care echipa de cercetare a așteptat venirea serii pentru evidențierea, în condiții optime, a urmelor de fluorescență.

Alte tipuri de urme care pot fi evidențiate în cazul infracțiunilor de corupție sînt urmele papilare, cele de încălțăminte, plantare sau ale mijloacelor de transport folosite de făptuitori.

Într-o cauză penală, urmele digitale ridicate cu ajutorul foliei adezive de pe un sac de polietilenă și de pe o bucată de plastilină folosită la sigilarea acestuia, au condus la identificarea persoanei care desigilase sacul și sustrăsese documente care ulterior au fost restituite unei persoane contra unei sume de bani.

În cursul cercetării, trebuie evidențiate și descrise inclusiv împrejurările negative care, din punct de vedere probatoriu, pot furniza elemente foarte importante. Am mai făcut referire la absența urmelor de substanță fluorescentă pe mâinile autorului unei infracțiuni flagrante de luare de mită, deși suma de bani a fost găsită într-un alt loc decît cel unde o așezase mituitorul.

Explicația a fost găsită abia ulterior, în sensul că, fiind iarnă, autorul avea asupra sa o pereche de mănuși, cu ajutorul cărora a luat suma de bani și a mutat-o într-un alt loc, unde a și fost găsită de către organele de urmărire penală.

Într-o altă situație, un ofițer de poliție a motivat prezența pe mâinile, hainele și obiectele sale personale a unor urme consistente de substanță fluorescentă prin aceea că, ulterior întîlnirii, în sediul unității de poliție cu denunțatorul, a mers la laboratorul de criminalistică, unde asemenea substanțe fluorescente sînt folosite în mod frecvent.

Întrucît martorii prezenți, în special colegii de serviciu, au confirmat efectuarea vizitei, pentru clarificarea acestei împrejurări, au fost identificate toate tipurile de substanțe fluorescente existente în incinta unității de poliție.

Urmare analizei comparative,

s-a constat fără echivoc faptul că substanța folosită la tratarea chimică a bancnotelor și evidențiată pe mâinile și obiectele ofițerului de poliție, prezenta alte caracteristici fizice (în special culoarea) decît toate celelalte substanțe de același gen existente în sediul unității de poliție.

În cursul cercetării locului faptei trebuie evitată distrugerea sau degradarea unor obiecte sau înscrisuri, iar cele care sînt ridicate în vederea cercetărilor trebuie identificate și descrise cu precizie, făcîndu-se mențiunea expresă că nu au mai fost ridicate alte bunuri sau înscrisuri cu excepția celor menționate. Este necesară ridicarea inclusiv a obiectelor și înscrisurilor care au doar vocația de a deveni mijloace de probă și care ulterior, dacă se constată că nu au legătură cu cauza, vor fi restituite persoanei căreia îi aparțin. Astfel, din locuința unui funcționar public au fost ridicate în vederea cercetărilor mai multe plicuri goale pe care erau înscrise denumirile unor societăți comerciale, iar actele de urmărire penală efectuate ulterior au relevat că plicurile în care s-au aflat sume de bani au fost înmîinate funcționarului respectiv de către administratorii societăților comerciale, pentru ca acesta să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu.

Obiectele și înscrisurile vor fi ambalate corespunzător după care vor fi etichetate, sigilate și transportate în condiții de siguranță pentru evitarea distrugerii, degradării sau modificării însușirilor. În practică, a creat probleme ridicarea în vederea cercetărilor și conservarea componentelor sistemelor informatice care, datorită volumului și greutateii lor, nu pot fi întotdeauna ambalate și sigilate, situație în care s-a procedat la izolarea și sigilarea orificiilor de conectare ale acestora la sursa

de energie și la alte componente de același tip.

Cît privește fixarea rezultatelor cercetării locului faptei, procesul-verbal trebuie întocmit imediat după terminarea activității propriuzise, de preferință în același loc. Excepție fac locurile publice sau care prezintă alte particularități care fac imposibilă întocmirea imediată a procesului-verbal (factori climatici sau de mediu).

În asemenea situații, actul de finalizare a cercetării va fi întocmit într-un alt loc corespunzător din vecinătatea locului faptei sau la sediul parchetului, pe baza însemnărilor efectuate în timpul cercetării locului faptei și cu respectarea tuturor cerințelor procedurale. Atunci cînd cercetarea are ca obiect spații extinse sau locuri diferite ori presupune genuri diferite de activități, se recurge la etapizarea acțiunilor și la descrierea lor în mod paralel și pe măsura desfășurării acestora.

Procesul-verbal trebuie să descrie în mod cronologic, precis și amănunțit, toate activitățile și toate constatările efectuate, într-un stil obiectiv, concis, sobru și accesibil. Pentru completarea informațiilor de la locul faptei vor fi întocmite, de preferință la scară, schițe și desene ale locului faptei sau ale unor obiecte, schițele vor fi semnate de toate persoanele participante și despre acestea se va face mențiune în procesul-verbal.

De asemenea, în cuprinsul procesului-verbal trebuie consemnate declarațiile persoanelor cercetate, inclusiv ale denunțatorului, insistîndu-se asupra relatărilor și explicațiilor care, prin prisma rezultatelor cercetării locului faptei, au relevanță directă privind elementele constitutive ale infracțiunilor de corupție.

Este preferabil ca întregul proces de investigare a locului faptei să fie filmat cu ajutorul camerei video,

atît pentru că ulterior înregistrarea poate furniza elemente probatorii suplimentare cît și pentru că poate constitui în sine un mijloc de probă sau chiar o dovadă procedurală, care atestă respectarea cerințelor procesului penal.

În fapt, pe măsura derulării cercetării, obiectele și urmele găsite, precum și aspectele constatate sînt descrise detaliat prin voce în timp ce sînt filmate, astfel încît înregistrarea video constituie o extensie și o redare în imagini a conținutului procesului-verbal.

Aspectele constatate la fața locului vor face obiectul unei planșe fotografice care, împreună cu casele video sau suportii electronici conținînd imagini, se atașează la procesul-verbal.

Persoanele participante vor fi întrebate dacă au obiecții sau observații privind desfășurarea cercetării sau cele consemnate în procesul-verbal, iar în caz afirmativ, aceste observații vor fi menționate, încercîndu-se pe loc eliminarea sau îndreptarea aspectelor necorespunzătoare care au fost sesizate.

În final, este necesară poziționarea foarte exactă în timp atît a momentului începerii și terminării cercetării, cît și al desfășurării principalelor etape ale activităților precum și precizarea numărului total de pagini al procesului-verbal.

Cercetarea locului faptei poate fi întreruptă din motive temeinic justificate (condiții climatice, volumul mare al activităților, etc.) care vor fi menționate în cuprinsul procesului-verbal. Într-o asemenea situație, vor fi dispuse și consemnate măsurile necesare pentru protejarea și conservarea urmelor și asigurarea corespunzătoare a locului faptei. În mod excepțional, cercetarea poate fi repetată, dar numai în situația cînd apar elemente noi, care justifică o asemenea necesitate, iar locul faptei

nu a suferit modificări substanțiale.

În ambele cazuri, reluarea sau repetarea activității trebuie să aibă loc cât mai curînd, iar cercetarea să fie efectuată de către aceeași echipă. Totodată, pentru a releva continuitatea și complementaritatea activităților, procesele verbale întocmite cu aceste prilejuri vor face corp comun cu cel încheiat inițial.

Așa s-a întîmplat cînd, datorită volumului foarte mare al înscrisurilor care trebuiau cercetate, magazia în care se afla depozitată o cantitate mare de înscrisuri a fost sigilată iar, într-un interval de o săptămîină, cercetarea a fost reluată de două ori, fiind vizate punctual anumite aspecte și obiective care au și fost atinse de către organele de urmărire penală.

În faza de judecată, efectuarea cercetării locului faptei prezintă aceleași caracteristici ca și în faza de urmărire penală, singura precizare fiind aceea că instanța trebuie să aibă ca bază de referință actele întocmite de către organele de urmărire penală.

Bibliografie:

1. Codul penal. Codul de procedură penală. București: Hamangiu, 2006, 503 p.

2. Legea nr.78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, modificată prin Legea nr.161/2003.

3. Cârjan L. *Tratat de criminalistică*. București: Pinguin Book, 2005, 828 p.

4. Bercheșan V. Ruiu M. *Tratat de tehnică criminalistică*. București: Little Star, 2004, 752 p.

5. Nelu Ciobanu, Investigarea criminalistă a locului faptei în cazul infracțiunilor de corupție, Buletin documentar nr. 4/2003, P.N.A/D.N.A.

6. Ioan-Doru Cristescu, Ieronim Ursu – Elemente de anchetă penală, Editura Helicon, Timișoara, 1993, pag. 101.

РОЛЬ ОБСЕ В ЗАЩИТЕ ПРАВ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕНЬШИНСТВ

А. БОРШЕВСКИЙ,

доктор наук, старший научный сотрудник сектора
национальных меньшинств Института культурного наследия
Академии наук Молдовы

SUMMARY

With 56 States from Europe, Central Asia and North America, the OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe) is the world's largest regional security organization. It offers a forum for political negotiations and decision-making in the fields of early warning, conflict prevention, crisis management and post-conflict rehabilitation, and puts the political will of its participating States into practice through its unique network of field missions.

The OSCE has a comprehensive approach to security that encompasses politico-military, economic and environmental, and human aspects. It therefore addresses a wide range of security-related concerns, including arms control, confidence- and security-building measures, human rights, national minorities, democratization, policing strategies, counter-terrorism and economic and environmental activities.

ОБСЕ (Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе) объединяет 56 стран, расположенных в Северной Америке, Европе и Центральной Азии. ОБСЕ - крупнейшая в мире региональная организация, занимающаяся вопросами безопасности. ОБСЕ предоставляет форум для политических переговоров и принятия решений в области раннего предупреждения, предотвращения конфликтов, регулирования кризисов и постконфликтного восстановления.

ОБСЕ имеет всеобъемлющий подход к безопасности, включающий в себя военно-политические, экономические, экологические и человеческие аспекты. Поэтому ОБСЕ рассматривается широкий спектр проблем, связанных с безопасностью, включая контроль над вооружениями, укрепление доверия и безопасности, меры по продвижению прав человека, национальных меньшинств, демократизации, борьбы с терроризмом и экономической и экологической деятельности.

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ) - это крупнейшая в мире региональная организация, занимающаяся вопросами безопасности [1]. Она объединяет 56 стран, расположенных в Северной Америке, Европе и Центральной Азии.

Постоянный Совет ОБСЕ состоит из представителей государств-участников и, по сути, является главным исполнительным органом ОБСЕ. Совет собирается раз в неделю в венском конгресс-центре «Хофбург» для обсуждения текущего состояния

дел в зоне территориальной ответственности ОБСЕ и принятия соответствующих решений. Как и Совет, Форум по сотрудничеству в области безопасности собирается раз в неделю в Вене для обсуждения и принятия решений по вопросам, связанным с военной